

ISSN(PRINT) 2959-5649
ISSN(ONLINE) 2959-5657

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Казахский национальный педагогический университет имени Абая
Abai Kazakh National Pedagogical University

ХАБАРШЫ

ВЕСТНИК

«Филология ғылымдары» сериясы
Серия «Филологические науки»
Series "Philological Sciences"
№ 1 (91), 2025

Алматы

ISSN(PRINT) 2959-5649
ISSN(ONLINE) 2959-5657

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

Казахский национальный педагогический университет имени Абая

Abai Kazakh National Pedagogical University

ХАБАРШЫ

ВЕСТНИК

«Филология ғылымдары» сериясы
Серия «Филологические науки»
Series "Philological Sciences"
№ 1 (91), 2025

Алматы

Абай атындағы
Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

ХАБАРШЫ
«Филология ғылымдары» сериясы
№1 (91), 2025 ж.

Шығару жиілігі – жылына 4 нөмір.
2000 ж. бастап шығады.

Бас редактор:
филол.ғ.д., проф. Абишева С.Д.

Бас редактордың орынбасары:
филол.ғ.д., проф. Есенова К.У.

Ғылыми редактор:
PhD, қауымд. проф. м.а. Сабирова Д.А.

Редакциялық алқа:
филол.ғ.к., қауымд. проф. Жиренов С.А.
филол.ғ.к., қауымд. проф. Сатемирова Д.А.
филол.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ

Джолдасбекова Б.У.
пед.ғ.д., проф., әл-Фараби ат. ҚазҰУ

Салханова Ж.Х.
филол.ғ.д., проф., ҚазҰҚызПУ

Қиынова Ж.К.
PhD, қауымд. проф. м.а., Т. Жүргенов ат. Қазақ
ұлттық өнер академиясы

Жалалова А.М.
филол.ғ.д., доцент, Таулы Алтай мемлекеттік
университеті

Алексеев П.В. (Ресей)
филол.ғ.д., проф., Ресей халықтар достығы
университеті Бахтикереева У.М. (Ресей)

филол.ғ.д., проф., Варминь-Мазур университеті
Киклевич А.К. (Польша)

PhD, проф., Джордж Вашингтон университеті
Роллберг П. (АҚШ)

PhD, проф., Орталық Ланкашир университеті
Табачникова О.М. (Ұлыбритания)

Жауапты хатшы:
PhD, қауымд. проф. м.а. Серикова С.К.

Техникалық хатшы:
филол.ғ.к., қауымд. проф. Османова З.Ж.

© Абай атындағы Қазақ ұлттық
педагогикалық университеті, 2025

Қазақстан Республикасының
Мәдениет және ақпарат министрлігінде
2009 жылы мамырдың 8-де тіркелген
№10109-Ж

Басуға 28.03.2025 қол қойылды.
Пішімі 60x84^{1/8}. Көлемі 19,00 е.б.т.
Тапсырыс 250.

050010, Алматы қаласы,
Достық даңғылы, 13.
Абай атындағы ҚазҰПУ

Абай атындағы Қазақ ұлттық
педагогикалық университетінің
«Ұлағат» баспасы

МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENT

ТІЛ БІЛІМІ
ЛИНГВИСТИКА
LINGUISTICS

Жиренов С.А., Ержанқызы Ә. Қазақ тілінің
синонимдерін психолінгвистикалық әдіспен зерттеу
жолдары..... 5

Жиренов С.А., Ержанқызы Ә. Способы изучения
синонимов казахского языка методом
психолінгвистики

Zhirenov S., Yerzhankyzy A. Ways of studying
synonyms of the Kazakh language using the method of
psycholinguistics

Молдағалиева Р.Ш., Бигалиева А.С.
Метафорическая интерпретация звуков природы и
техники в русском, казахском и английском
языках..... 13

Молдағалиева Р.Ш., Бигалиева А.С. Орыс, казах
және ағылшын тілдеріндегі табиғат пен техниканың
дыбыстарын метафоралық интерпретациялау

Moldagaliyeva R., Bigaliyeva A. Metaphorical
interpretation of natural and technological sounds in
Russian, Kazakh, and English languages

Пашан Д.М. Қызбалаға қойылатын есімдер: заманауи
ұстанымдар..... 20

Пашан Д.М. Имена для девочек: современные
позиции

Pashan D. Names for girls: modern positions

ӘДЕБИЕТТАНУ
ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ
LITERARY STUDIES

Abisheva S., Abuova B. Berdibek Sokpakybayev's
creativity in the field of children's literature (1924-
1991)..... 30

Абишева С.Д., Абуова Б.П. Бердібек Сокпақбаевтың
балалар әдебиеті саласындағы шығармасы (1924-1991)

Абишева С.Д., Абуова Б.П. Творчество Бердибека
Сокпақбаева в области детской литературы (1924-
1991)

Мустояпова А.Т. Природа мистического в романе
Тони Моррисон «Возлюбленная»..... 36

Мустояпова А.Т. Тони Моррисонның «Сүйікті»
романындағы мистиканың табиғаты

Mustoyarova A. The nature of the mystical in Toni
Morrison's novel "Beloved"

Казахский национальный педагогический университет имени Абая

ВЕСТНИК
Серия «Филологические науки»
№1 (91), 2025 г.

Периодичность – 4 номера в год.
Выходит с 2000 года.

Главный редактор
д.филол.н., проф. Абишева С.Д.

Зам. гл. редактора
д.филол.н., проф. Есенова К.У.
Научный редактор
PhD, и.о.ассоц.проф. Сабирова Д.А.

Редакционная коллегия:
к.филол.н., ассоц. проф. Жиренов С.А.
к.филол.н., ассоц. проф. Сатемирова Д.А.
д.филол.н., проф., КазНУ имени Аль-Фараби
Джолдасбекова Б.У.

д.пед.н., проф., КазНУ имени Аль-Фараби
Салханова Ж.Х.

д.филол.н., проф., КазНУ имени
Жынова Ж.К.

PhD, и.о.ассоц.проф. КазНАИ имени
Т.Жургенова Жалалова А.М.

д.фил.н., доцент, Горно-Алтайский
государственный университет

Алексеев П.В. (Россия)

д.филол.н., проф., РУДН

Бахтикереева У.М. (Россия)

д.филол.н., проф., Варминьско-Мазурский
университет Киклевич А.К. (Польша)

PhD, проф., Университет Джорджа
Вашингтона Роллберг П. (США)

PhD, проф., Университет Центрального
Ланкашира Табачникова О.М.
(Великобритания)

Ответственный секретарь:

PhD, и.о.ассоц.проф. Серикова С.К.

Технический секретарь:

к.филол.н., ассоц. проф. Османова З.Ж.

© Казахский национальный педагогический университет им. Абая, 2025

Зарегистрировано
в Министерстве культуры и информации РК
8 мая 2009 г. №10109-Ж

Подписано в печать 28.03.2025.
Формат 60x84^{1/8}. Объем 19,00 уч-изд.л.
Заказ 250.

050010, г. Алматы,
пр. Достык, 13. КазНПУ им. Абая

Издательство «Ұлағат»
Казахского национального педагогического
университета имени Абая

Серикова Л.А. Переплетение идентичностей: «Свой – чужой – другой» в рассказах С.А. Муминова..... 48

Серикова Л.А. Тұлғалардың тоғысуы: «Өзіндік – бөтен – басқа» С.А. Муминовтың әңгімелерінде
Serikova L. The interweaving of Identities: "Friend – Foe – Other" in the Stories of S.A. Muminov

Sylam D., WenLiang Q. Unfinished projects: the transformation of urban literary writing paradigms in China since the new century..... 58

Сылам Д., Вэньлян Ц. Аяқталмаған жобалар: жаңа ғасырдан бергі Қытайдағы қалалық әдебиеттің жазу парадигмаларының трансформациясы

Сылам Д., Вэньлян Ц. Незавершенные проекты: трансформация парадигм городской литературной письменности в Китае с начала нового века

Умирханова Ш.А., Орынханова Г.А. Национальная идентичность и культурная память в рассказе Бахытжана Канапьянова «Бахчисарай»..... 70

Өмірханова Ш.Ә., Орынханова Г.А. Бақытжан Канапьяновтың «Бақшасарай» әңгімесіндегі ұлттық болмыс пен мәдени жады

Umirkhanova Sh., Orynkhanova G. National identity and cultural memory in Bakhytzhana Kanapyanov's story "Bakhchisaray"

ПЕДАГОГИКА МЕН ӘДІСТЕМЕ МӘСЕЛЕЛЕРІ ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИКИ И МЕТОДИКИ PROBLEMS OF PEDAGOGY AND METHODOLOGY

Жиндеева И.А. Практика использования лакунизации в системе сравнительно-сопоставительного изучения художественных произведений..... 78

Жиндеева И.А. Көркем шығармаларды салыстырмалы зерттеу жүйесінде лакунацияны қолдану тәжірибесі

Zhindeeva I. The practice of using lacunization in the system of comparative study of works of fiction

Ибраева Ж.Б., Курманчакова А.Э. Содержание и методика преподавания фольклора в школе: морфология волшебной сказки..... 91

Ибраева Ж.Б., Құрманчакова А.Е. Мектепте фолклорды оқытудың мазмұны мен әдістері: сикырлы ертегінің морфологиясы

Ibraeva Zh., Kurmanchakova A. Content and methodology of teaching folklore at school: morphology of a fairy tale

Молдағали М.Б., Асылбекова М.С., Проскурина Л.В. Звукоцветовой анализ стихотворений А.А. Блока о весне на уроках литературы в школе..... 100

**Abai Kazakh National
Pedagogical University**

BULLETIN
Series "Philological Sciences"
No. 1 (91), 2025.

Periodicity - 4 issues per year.
Published since 2000.

Editor-in-chief

Doctor of Philological Sciences, Professor **Abisheva S.**

Deputy Editor-in-chief

Doctor of Philological Sciences, Professor
Essenova K.

Scientific Editor

PhD, Associate Professor **Sabirova D.**

Editorial board

Candidate of Philological Sciences, Associate Prof.

Zhirenov S.

Candidate of Philological Sciences, Associate Prof.

Satemirova D.

*Doctor of Philological Sciences, Prof., Al-Farabi
Kazakh National University* **Dzholdasbekova B.**

*Doctor of Pedagogical Sciences, Prof., Al-Farabi
Kazakh National University* **Salkhanova Zh.**

Doctor of Philological Sciences, Prof.,

Kazakh National Women's Teacher Training

University **Kiynova Zh.**

*PhD, Associate Prof., T. Zhurgenov Kazakh National
Academy of Arts* **Zhalalova A.**

Doctor of Philological Sciences, Prof., RUDN

Bakhtikireeva U. (Russia)

Doctor of Philological Sciences, Associate Prof.,

Gorno-Altaysk State University

Alekseyev P. (Russia)

Doctor of Philological Sciences, Prof., University

of Warmia and Mazury **Kiklewicz A.** (Poland)

PhD, Prof., George Washington

University **Rollberg P.** (USA)

PhD, Prof., University of Central Lancashire

Tabachnikova O. (The United Kingdom)

Executive Secretary

PhD, Associate professor **Serikova S.**

Technical Secretary

Candidate of Philological Sciences, Associate professor

Osmanova Z.

©Abai Kazakh National Pedagogical
University, 2025

Registered

in the Ministry of Culture and Information of the
Republic of Kazakhstan

8 May 2009 No10109-Zh/Ж

Signed in print 28.03.2025

Format 60x84 1/8. Volume 19,00

teaching and publishing lists.

Order 250.

050010, Almaty, Dostyk avenue 13,
Abai KazNPU

Publishing House "Ulagat" of the Abai Kazakh
National Pedagogical University

Молдағали М.Б., Асылбекова М.С., Проскурина

Л.В. А.А. Блоктың көктем туралы өлеңдерін

дыбыстық-түсті талдау мектепте әдебиет сабағында

Moldagali M., Assylbekova M., Proskurina L. Sound and

color analysis of A.A. Blok's poems about spring in

literature lessons at school

Назарбекова Г.А. Изучение английского языка через

искусственный интеллект: новые горизонты обучения..

Назарбекова Г.А. Жасанды интеллект арқылы

ағылшын тілін үйрену: оқытудың жаңа көзжиектері

Nazarbekova G. Learning English through artificial

intelligence: new horizons of learning

Оспанов Е., Иманғали Ө. Ағылшын тілінің басым тіл

ретінде қазақстандағы білім беруде басқа тілдерге әсері

қандай?

Оспанов Е., Иманғали О. Каково влияние

английского языка как доминирующего языка на

другие языки в системе образования Казахстана?

Ospanov Y., Imangali O. What is the impact of English as

a dominant language on other languages in Kazakhstan's

education system?

АУДАРМАТАНУ
ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЕ
TRANSLATION STUDIES

Жаткин Д.Н., Сердечная В.В. И.М. Сабашников

(Юринский) – переводчик Эдвина Арнольда.....

Жаткин Д.Н., Сердечная В.В. И. М. Сабашников

(Юринский) – Эдвин Арнольдтың аудармашысы

Zhatkin D., Serdechechnaya V. I.M. Sabashnikov

(Yurinsky) – translator of Edwin Arnold

Біздің авторлар.....

Наши авторы.....

Our authors.....

konferentsiya materialdary. Almaty. 480 p. [in Kazakh]

9. Sagyndykuly B., Amanzhanova Zh. (2020). *Zat esimnen zhasalghan sinonimderdin semantikalыk zhane koldanystыk renki [Semantic and usage nuances of noun-derived synonyms] // Al-Farabi atyndagy KazNU Habarshysy. Filologiya seriyasi. No 2(178), pp. 159–165. [in Kazakh]*

10. Orazbaeva F. (2018). *Kazirgi kazak tilindegi syn esim sinonimder [Adjective synonyms in modern Kazakh language]. Almaty. 128 p. [in Kazakh]*

11. *Kazak tilinin ulтыk korpusy [National Corpus of the Kazakh Language]. Retrieved from <https://qazcorpus.kz/find/> [in Kazakh]*

12. *Kazak tilinin sinonimder sozdigi [Dictionary of Kazakh synonyms]. (2005). Almaty. 720 p. [in Kazakh]*

13. *Kazak adebi tilinin sozdigi [Dictionary of the Kazakh literary language]. Vol. 6. (2011). Almaty. 800 p. [in Kazakh]*

14. *Zhalpy bilim berudegi kazak tilinin zhiyilik sozdigi [Frequency dictionary of the Kazakh language in general education]. (2016). Almaty. 1472 p. [in Kazakh]*

15. Smagulova G. (2010). *Magynalas frazeologizmder sozdigi [Dictionary of synonymous phraseological units]. Almaty. 252 p. [in Kazakh]*

16. Baikadamova A., Bizhkenova A., Sarsikeyeva G. (2023). *The construction of meanings in a textual space: cognitive-lexical and cognitive-synergetic aspects [Structuration des sens dans l'espace textuel: les aspects cognitifs lexicaux et cognitifs synergiques] // XLinguae, 16(4), 66–82. DOI: 10.18355/XL. ISSN 1337-8384, eISSN 2453-711X. [in English]*

17. Bizakov S. (2022). *Kazak tilinin sinonimder sozdigi [Dictionary of Kazakh synonyms]. Almaty. 587 p. [in Kazakh]*

МРНТИ 16.21.45

10.51889/2959-5657.2025.91.1.002

*Молдагалиева Р.Ш.¹ , Бигалиева А.С.²

¹Медицинский университет Астана
Астана, Казахстан

²Городской научно-методической центр новых технологий образования
Алматы, Казахстан

*e-mail: moldagalieva66@mail.ru

e-mail: aiman_bigaliewa@mail.ru

МЕТАФОРИЧЕСКАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ЗВУКОВ ПРИРОДЫ И ТЕХНИКИ В РУССКОМ, КАЗАХСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ

Аннотация

В статье были проанализированы метафорические употребления глаголов речи, основанные на звуках природы и техники, в русском, казахском и английском языках. Исследование направлено на выявление закономерностей метафоризации и ее различий в трех языковых системах. Особое внимание было уделено глаголам, обозначающим звуки грома, воды и механические шумы, а также их семантическим особенностям. Анализ материала, извлеченного из Национального корпуса русского языка, Алматинского корпуса казахского языка и Британского национального корпуса английского языка, показал, что звуки природы метафорически связаны с эмоциями и тембром голоса, тогда как звуки техники передают индивидуальные особенности речи человека. Работа способствует более глубокому пониманию механизмов метафоризации, языкового мышления и межкультурных различий.

Ключевые слова: метафора, глаголы речи, звуки, звуки природы, звуки техники

*Молдағалиева Р.Ш.¹ , Бигалиева А.С.²

¹Астана медицина университеті
Астана, Қазақстан

²Білім берудегі жаңа технологиялар бойынша қалалық ғылыми-әдістемелік орталық
Алматы, Қазақстан

*e-mail: moldagaliyeva66@mail.ru
e-mail: aiman_bigaliyeva@mail.ru

ОРЫС, ҚАЗАҚ ЖӘНЕ АҒЫЛШЫН ТІЛДЕРІНДЕГІ ТАБИҒАТ ПЕН ТЕХНИКАНЫҢ ДЫБЫСТАРЫН МЕТАФОРАЛЫҚ ИНТЕРПРЕТАЦИЯЛАУ

Аңдатпа

Бұл мақалада орыс, қазақ және ағылшын тілдерінде табиғат пен техниканың дыбыстарына негізделген сөйлеу етістіктерінің метафоралық қолданылуы талданды. Зерттеу үш тіл жүйесіндегі метафоралану заңдылықтарын және олардың айырмашылықтарын анықтауға бағытталған. Негізінен найзағай, су дыбыстары мен механикалық шуларды білдіретін етістіктер және олардың семантикалық ерекшеліктері қарастырылды. Орыс тілінің Ұлттық корпусы, қазақ тілінің Алматы корпусы және ағылшын тілінің Британ ұлттық корпусынан алынған материалды талдау табиғат дыбыстарының эмоциялармен және дауыс ырғағымен метафоралық байланысы бар екенін, ал техникалық дыбыстардың адамның сөйлеу ерекшеліктерін жеткізетінін көрсетті. Бұл зерттеу метафоралану механизмдерін, тілдік ойлауды және мәдениаралық айырмашылықтарды тереңірек түсінуге ықпал етеді.

Түйін сөздер: метафора, сөйлеу етістіктері, дыбыстар, табиғат дыбыстары, техникалық дыбыстар

*Moldagaliyeva R.Sh.¹ , Bigaliyeva A.S.²

¹Astana Medical University
Astana, Kazakhstan

²City Scientific and Methodological Center for New Technologies in Education
Almaty, Kazakhstan

*e-mail: moldagaliyeva66@mail.ru
e-mail: aiman_bigaliyeva@mail.ru

METAPHORICAL INTERPRETATION OF NATURAL AND TECHNOLOGICAL SOUNDS IN RUSSIAN, KAZAKH, AND ENGLISH LANGUAGES

Abstract

This article analyzes the metaphorical usage of speech verbs based on natural and technological sounds in Russian, Kazakh, and English languages. The study aims to identify the patterns of metaphorization and its differences in the three linguistic systems. Special attention is given to verbs denoting thunder, water sounds, and mechanical noises, as well as their semantic features. Analyzing data from the Russian National Corpus, the Almaty Corpus of the Kazakh Language, and the British National Corpus has revealed that natural sounds are metaphorically linked to emotions and voice timbre, while technological sounds convey individual speech characteristics. This study contributes to a deeper understanding of metaphorization mechanisms, linguistic thinking, and intercultural differences.

Keywords: metaphor, speech verbs, sounds, natural sounds, technological sounds

Введение. Метафора – это слово или выражение, используемое в переносном значении, основанное на скрытом сравнении одного предмета или явления с другим по общему признаку

[1, 40]. Этот прием присущ всем стилям и жанрам, но особенно широко применяется в художественных текстах для образного сопоставления объектов на основе их схожих характеристик. Основная его функция – передача чувств, эмоций и живых образов, возникающих перед читателем.

Когнитивная ценность метафоры была подчеркнута в работе Дж. Лакоффа и М. Джонсона. В частности, они утверждают: «Суть метафоры в том, чтобы понимать и выразить что-то одно в терминах другого» [2, 13].

В основе их теории лежит представление о метафоре как о языковом явлении, отражающем процесс познания мира: «...Метафоры – это та структура, которую мы воспринимаем то, как мы думаем и то, что мы делаем». Соответственно исследование процессов метафоризации считается ценным источником информации о принципах работы человеческого мышления. Они также утверждают, что несмотря на то, что вы используете каждодневно «нормальный язык», «... ваш способ говорить, понимать и даже выразить свой взгляд на ситуацию может быть выражен метафорическими моделями» [2, 16].

Анализ метафорической модели предполагает рассмотрение двух основных аспектов: источника и цели метафоры. Источником выступает семантическая область, в которой слова используются в их буквальном значении, тогда как цель метафоры охватывает семантическую сферу, где слова обретают переносный смысл [3, 620].

Целью данной статьи является изучение механизмов обогащения системы глаголов речи в русском, казахском и английском языках. Несмотря на сложность и многообразие этой системы в каждом из языков, она продолжает развиваться за счет метафорического переноса глаголов из смежных семантических областей. В частности, одной из таких областей-источников выступают глаголы, описывающие звучание. В этом контексте мы последовательно рассматриваем метафорические употребления глаголов, связанных со звуками природы и техники.

Методы и материалы. Материалом исследования являются метафорические употребления глаголов речи с обозначением звуков природы и техники, собранные из Национального корпуса русского языка, Алматинского корпуса казахского языка и Британского корпуса английского языка. Примеры были проанализированы, их значения описаны, а выявленные семантические процессы сопоставлены. Проведенное исследование позволило установить общие и специфические закономерности метафоризации глаголов речи в разных языковых системах.

Результаты и обсуждение. Рассмотрим метафорические обозначения речи, которые достигаются с помощью звуков природы. В первую очередь в таких метафорах участвуют глаголы, выражающие звуки грома и воды.

Звук грома обозначается в русском языке глаголами *греметь*, *рокотать*; в казахском языке – *күркіреу*; в английском языке – *to thunder*.

Значение глагола *греметь* описывается так [4, 344]:

1. издавать громкие, резкие, раскатистые звуки; грохотать;
2. говорить громким возбужденным голосом, с жаром или гневом:

(1) — *Ура-а-а! — гремит в полтора глотка, в тон высоко взятой ноте, поднимаясь и вызывая гимн.* [В. Г. Распутин. Новая профессия (1998)];

(2) *Да если на ваших глазах, — гремел Куник, — нападают на человека и грабят посреди улицы, а у вас, прохожего, просят платочек, чтоб заткнуть жертве рот...* [Юрий Трифонов. Дом на набережной (1976)];

3. пользоваться громкой известностью, славиться чем-л.:

(3) *Советская переводческая школа гремит на весь мир.* [Сергей Довлатов. Переводные картинки // «Иностранная литература», 1990].

В прямом значении глагол *рокотать* тоже может обозначать звуки грома и звуки мотора [5, 729]:

1. издавать, производить рокот// звучать, раздаться рокотом;
2. говорить, петь низким, раскатистым голосом:

(4) – Удавлю! — **рокотал** голос свыше, подобный пролетающему самолету. Я вскочил. [Сергей Шаргунов. Дача, Жанна, драка с дураком (2008-2010)];

(5) «Я все понимаю! — **рокотал** Кручина. — Маленькая зарплата! [Михаил Елизаров. Библиотекарь (2007)];

(6) – Братцы, луна с небо упала! – на весь взвод мощно **рокотал** Полукаров (Словарь русского языка, 1984).

В казахском языке глагол *күркіреу* употребляется в следующих значениях [6, 558]:

1. найзағай жарқылдаған кезде жаңғырыққан күшті дыбыстың естілуі (звук, который слышится, когда гром гремит);

2. күжілдеу, барқырау, қолқа тамақты қырып, кернеп шыққан жуан дауыстың естілуі (когда слышится глухой, хриплый голос):

(7) – Содан соң: – Бастайық! – деді **күркірен**. (Әзілхан Нұршайықов, 1922–2011);

(8) – Бұл әнді салғанда оның **күркіреген** дауысы бәріне естілді (Қазақ әдеби тілінің сөздігі, 2011).

В английском языке глагол *to thunder* употребляется [7, 1636]:

1. when it thunders, there is a loud noise in the sky during a storm storm (когда гром гремит, в небе во время шторма раздается громкий шум);

2. to shout, complain, etc. very loudly and angrily (кричать, жаловаться, и т. д. очень громко и сердито):

(9) *He **thundered** against the evils of television* ([Daily Telegraph, elect. edn. of 19920415]. Leisure material, pp. 1451 s-units.);

(10) *'Sit still' **thundered** Miss Lodsworth* (Polo. Cooper, Jilly. London: Bantam (Corgi), 1991, pp. 162-267. 2771 s-units.);

(11) *'Don't argue with me, Miss Honey!' the Headmistress **thundered***. (Matilda. Dahl, Roald. Harmondsworth: Puffin, 1989, pp. 7-240. 3516 s-units.).

Звуки воды также приобретают метафорические значения: в русском языке *бурлит*; в казахском *бұрқылдау* и в английском *to gurgle*.

В русском языке глагол *бурлит* употребляется следующим образом [4, 126]:

1. бурно волноваться; клочкотать;

2. проявлять возбуждения в движениях, громких криках, шуме и т.д. (о толпе, множестве людей).

Но также глагол может употребляться для обозначения «ворчать, буянить, браниться»:

(12) *Да! — бурлила Ленка. — Ну, щас доедим и пойдём оболочки плодного пузыря разведём, правильно, Татьяна Юрьевна?* [Татьяна Соломатина. Акушер-ХА! Байки (2009)].

В казахском языке глагол *бұрқылдау* употребляется [6, 375]:

1. сұйық заттың қатты қайнағанда бұрқ-сарқ дыбыс шығаруы, сақырлап қайнау, бұрқ-бұрқ ету (звуки, описывающие сильное кипение воды);

2. ашу шақыру, долдану (говорить со злостью, гневаться):

(13) – *Неменеге келдіңіз?-деп бұрқылдады Қатипаш әкім.* (Мұхтар Шерім. Күйеуім «көрнекі құрал» екен...);

(14)«Қайта сіздерді ойлап, осындай сыйлық таратып отырған ұйымдастырушыларға, елбасына рахмет айтудың орнына «жалобы» айтасыздар деп орысша **бұрқылдады**», – дейді Жандос Дүйсекеев. (<https://qazaquni.kz/2016/12/08/61723.html>).

В английском языке глагол *to gurgle* употребляется [7, 699]:

1. to make a sound like a water flowing quickly though a narrow space (звуки воды, которая течет через узкое пространство);

2. if a baby gurgles, it makes a noise in its throat when it is happy (ребенок издает шум в горле, когда он счастлив):

(15) *Lilian, unconcerned at fifteen months, **gurgled** in her mother's arms.* (Flood water. Ling, Peter. London: Headline Book Pub. plc, 1993, pp. 3-108. 2967 s-units.).

Также глагол *to gurgle* имеет значения как «бормотать» и «ворчать»:

(16) *Jacqui gurgled something incomprehensible, as Kattina's tongue shot into her mouth to save her the embarrassment of replying.* (War in high heels. Falconer, Piers. London: Nexus, 1993, pp. 92-199. 3047 s-units.);

(17) *'You haven't seen me ride,' she gurgled.* (A stranger's trust. Richmond, Emma. Richmond, Surrey: Mills & Boon, 1991, pp. 3344 s-units.).

Интересно, что звуки грома в русском и английском языках метафорически обозначают слишком громкую речь, часто агрессивную. В то же время в казахском языке со звуками грома отождествляется глухой, низкий голос.

Метафорические способы обозначения звуки воды схожи в трех языках, они имеют общую семантику «бормотать, ворчать».

Звуки техники же могут быть разграничены как звуки техники, звуки инструментов и звуки удара/треска/скрипа.

Для описания звуков машины в русском языке используются глаголы *тарахтеть*, *гудеть*; в казахском языке *гүрілдеу*.

Глагол *тарахтеть* употребляется [4, 589]:

1. производить шум, стук, треск;
2. говорить быстро, без умолку; тараторить, трещать:

(18) *Тут раздался еще один звонок, пропитым баском мужик что-то тарахтел по-английски.* [Василий Аксенов. Новый сладостный стиль (2005)];

(19) *Рагулин добродушно улыбнулся и сказал сам себе : – Тарахтела, тарахтела, а толком ничего и не сказала* (Словарь русского языка, 1984).

Глагол *гудеть* обозначает [4, 355]:

1. издавать длительный протяжный низкий звук, гул;
2. издавать протяжные низкие звуки, сигналы с помощью особого приспособления; давать гудки;
3. непрерывно, сильно ныть (об ощущения боли, усталости):

(20) — *Ну, одолели наконец, погрузили в машину, — гудел Варенуха, выглядывая из-за листа и ладонью прикрывая синяк.* [М. А. Булгаков. Мастер и Маргарита, часть 1 (1929-1940)];

(21) *"И ещё испускал дух, стоило ему собраться с таковым, засыпающий отец Мухина, что просыпался, однако, не согласный ни с чем и ни с кем, и всякий раз прощально гудел: "Я всё разрушу-у-у-у!"* [Олег Павлов. Карагандинские девятины, или Повесть последних дней // «Октябрь», 2001].

В казахском языке глагол *гүрілде* употребляется как [6, 372]:

1. трактор, танк т.б. техникалық құралдардың гүр-гүр етіп дыбыс шығаруы (звук, который издает трактор, танк и т.д.);
2. гүр-гүр етіп жуан дауыспен сөйлеу (разговаривать хриплым голосом):

(22) *Қазір олар төр үйге шай жасап болып, Ұлпанды шақыруға келе жатыр еді, гүрілдей сөйлеп Есеней кіріп келді: – Әлгі Мүсіреп мақтаншақтың кең сарайдай деген үйі осы ма? – Осы, осы! – деді Ұлпан. – Бері кел, бері қарай!* (Ұлпан, Ғабит Мүсірепов, 1974).

Интересно, что в английском языке звуки машины описывается звуками животных (*to roar, to growl*) и звуками грома (*to thunder, to rattle*), т.е. сами являются результатами метафоризации. Поэтому количество звуков машин, имеющих метафорические обозначения очень мало.

Как правило, данная группа глаголов употребляется для обозначения индивидуальных особенностей речи говорящего.

Для описания звуков инструментов, подвергающихся метафоризации в русском языке, используются глаголы *трубить*, *дудеть*.

Глагол *трубить* определяется как [4, 417]:

1. издавать звуки, дую в трубу;
2. повсюду говорить о чем-, о ком-л., распространять какие-л. слухи, сведения, известия:

(23) Слишком они уж открыто обо всем этом **трубили**: «Уничтожить!» [Ю. О. Домбровский. Факультет ненужных вещей, часть 4 (1978)];

(24) — *Слуга покорный, — трубил Амвросий, — представляю себе твою жену, пытающуюся соорудить в кастрюльке в общей кухне дома порционные судачки а натюрель!* [М. А. Булгаков. Мастер и Маргарита, часть 1 (1929-1940)].

Значения глагола *дудеть* описываются в [5, 451]:

1. играть на дудке или каком-л. другом духовом инструменте;

2. надоедливо, однообразно повторять одно и то же:

(25) — *Так и сомнений не было, — мирно дудел свое Вован, — этот, то есть эта — черная, а Лаврик светленький.* [Дарья Донцова. Микстура от косоглазия (2003)];

(26) *Целый день, с утра до ночи в уши дудят: то не так, другое не так* [И. Грекова. На испытаниях (1967)].

Таким образом, если метафорическое значение глагола *дудеть* связано с однообразным повторением речи, то глагол *трубить* сближается с глаголами *декларации*.

Звуки удара/ треска/ скрипа в русском языке определяются глаголами *скрипеть, трещать*, в казахском языке *тоқылдау*, в английском *to boom*.

Глагол *скрипеть* обозначает [4, 355]:

1. издавать скрип//производить скрип чем-л.;

2. говорить резким, скрипучим голосом, ворчать:

(27) — *Дормоеды — скрипел дед, хотя мы совершенно не пользовались его хлебом* (Словарь русского языка, 1984);

(28) *"Вот тебе и единая, неделимая!" — скрипит Лилович.* [И. Грекова. Фазан (1984)].

Значения глагола *трещать* употребляется [4, 410]:

1. издавать треск // производить сухой, резкий и дробный шум, стук, напоминающий треск;

2. говорить быстро и много, не умолкая; тараторить:

(29) — *Ах, королева, — игриво трещал Корovieв, — вопросы крови — самые сложные вопросы в мире!* [М. А. Булгаков. Мастер и Маргарита, часть 2 (1929-1940)];

(30) *Они остановились, быстро и не совсем понятно трещали на русском, но не вполне узнаваемом языке.* [Людмила Улицкая. Казус Кукоцкого [Путешествие в седьмую сторону света] // «Новый Мир», 2000];

(31) *После хлопотного дня Анке хочется побыть одной на морозе, отдохнуть. А Ванюшка трещит без умолку* (Словарь русского языка, 1984).

Семантика глагола *брякать* употребляется как [4, 120]:

1. издать звук при ударе (о металлических, стеклянных предметах);

2. необдуманно и неосторожно сказать:

(32) *Я и сам напугался, ее напугав; это очень опасно — брякать лишнее, особенно в моем положении.* [Сергей Носов. Фигурные скобки (2015)];

(33) *Литвинов так и брякнул одному, что он пуст, как бубен, другому, что он скучен до обморока* (Словарь русского языка, 1984).

Глагол *стучать* употребляется [5, 296]:

1. производить чем-л. или издавать стук, шум при ударах, толчках;

2. ударить (в дверь, окно), стуком выражая просьбу впустить куда-л.;

3. доносить на кого-то:

(34) *Иногда Руська стучал и на эков — по каким-либо незлостным мелочам, сам же предупреждая их об этом.* [Александр Солженицын. В круге первом, т.1, гл. 26-51 (1968) // «Новый Мир», 1990].

В казахском языке глагол *тақылдау* имеет следующие значения [6, 640]:

1. тақ-тақ ету, тарсылдау (стучать);

2. мүдірмей бөгетсіз, тық-тық етіп сөйлеу (разговаривать быстро без ошибок):

(368) *Жатпан айтқан сөздерді тақылдамай, жүрегіңді жарып шыққан пікіріңді білдір* (Ә. Нұршайықов, Жер туралы).

В английском языке глагол *to boom* употребляется [7, 165]:

1. to make a loud deep sound (издавать громкий глубокий звук);
2. to say sth in a loud deep voice (сказать что-то громким голосом):

(35) '*Hurry up, you two!*' boomed Thacker. (A twist of fate. Scobie, Pamela. Oxford: OUP, 1990, pp. 49-153. 3474 s-units.);

(36) '*Darling, he boomed, you've no idea how much I've missed you.*' (Nudists may be encountered. Scott, Mary. London: Serpent's Tail, 1991, pp. 7-115. 3092 s-units.).

Интересно, что звуки удара/треска/скрипа в русском языке больше подвержены метафоризации, чем в казахском и английском языках. Глаголы данной группы по большей части относятся для фиксации индивидуальных особенностей в речи.

Заключение. Таким образом, в статье были проанализированы метафорические обозначения речи из звуков природы и техники во всех трех языках. Установлено, что среди звуков природы наиболее активно в метафоризации участвуют звуки грома и воды. В русском и английском языках метафорически обозначают слишком громкий звук или крик в состоянии злости, в то время как в казахском языке звуки грома отождествляются с глухим, низким голосом. Метафорические употребления глаголов, передающих звуки воды, схожи в трех языках, так как имеют общую семантику «*бормотать, ворчать*».

В русском языке звуки техники чаще используются для метафорического обозначения речи, чем в казахском и английском. Интересно, что в русском и английском языках звуки животных метафорически употребляются для обозначения звуков машины. В целом же глаголы данной группы по большей части используются для передачи индивидуальных особенностей речи.

Следовательно, анализ метафорических обозначений речи, основанных на звуках природы и техники, выявил как общие закономерности, связанные с универсальными семантическими ассоциациями, так и языковые особенности, отражающие культурные и когнитивные различия в восприятии звучащей речи.

Список использованной литературы:

1. Телия В.Н. *Метафора в языке и тексте*. – М.: Наука, 1988. – 176 с.
2. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By // Language, Thought, and Culture*. – Chicago/London, 1980 – P. 124-134.
3. *Энциклопедический словарь-справочник лингвистических терминов и понятий. Русский язык*. – Т.1. – М.: Флинта: Наука, 2008. – 840 с. / – Т.2. – М.: Флинта: Наука, 2008. – 845 с
4. *Словарь русского языка: В 4-х т./АН СССР, Инс-т рус. яз.; Под ред. А.П. Евгеньевой*. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Русский язык, 1981-1984. Т.1. – 696 с. / Т.2. – 752 с. / Т.3. – 736 с. / Т.4. – 794 с.
5. *Словарь русского языка: 70 000 слов/ Под. ред. Н.Ю. Шведовой*. – 21-е изд., перераб. и доп. – М.: Рус. яз., 1989. – 924 с.
6. *Қазақ тілінің әдеби сөздігі. Он бес томдық. 15-том. / Құраст.: А. Жанাবেкова, Т. Жанұзақов, Б. Әбілқасымова және т.б.* – Алматы: Қазақ энциклопедиясы, 2011.
7. *Longman Exams Dictionary, managing editor Stephen Bullon*. – London: Pearson Longman, 2006, – 1833 pp.

Reference:

1. Telia V.N. (1988). *Metaphora v jazyke i tekste [Metaphor in Language and Text]* – M.: Nauka. – 176 p. [in Russian]
2. Lakoff G., Johnson M. (1980). *Metaphors We Live By // Language, Thought, and Culture*. – Chicago/London. – P. 124-134
3. *Enciklopedicheskiy slovar'-spravochnik lingvisticheskikh terminov i ponjatij. (2008). Russkij jazyk [Encyclopedic Dictionary-Reference of Linguistic Terms and Concepts. Russian Language]* – Vol.1. – M.: Flinta: Nauka. – 840 p. / – Vol.2. – M.: Flinta: Nauka, 2008. – 845 p. [in Russian]
4. *Slovar' russkogo jazyka [Dictionary of the Russian Language]: In 4 volumes / Academy of Sciences of the USSR, Institute of the Russian Language; Edited by A.P. Evgenieva*. – 2nd edition

revised and expanded. – M.: Russian Language, 1981-1984. Vol.1. – 696 p. / Vol.2. – 752 p. / Vol.3. – 736 p. / Vol.4. – 794 p. [in Russian]

5. *Slovar' russkogo jazyka [Dictionary of the Russian Language]: 70,000 Words / Edited by N.Yu. Shvedova. – 21st edition, revised and expanded. – M.: Rus. Yaz., 1989. – 924 p. [in Russian]*

6. *Kazak tilinin adebi sozdigi [Literary Dictionary of the Kazakh Language] Fifteen-Volume Edition. Volume 15. / Compilers: A. Zhanabekova, T. Zhanuazak, B. Abilkasymova, et al. – Almaty: Kazakh Encyclopedia, 2011. [in Kazakh]*

7. *Longman Exams Dictionary. (2006). Managing editor Stephen Bullon. – London: Pearson Longman. – 1833 p.*

FTAMP 16.21.61

10.51889/2959-5657.2025.91.1.003

Пашан Д.М.

Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты

Алматы, Қазақстан

e-mail: pashan_dan@mail.ru

ҚЫЗБАЛАҒА ҚОЙЫЛАТЫН ЕСІМДЕР: ЗАМАНАУИ ҰСТАНЫМДАР

Аңдатпа

Мақала мазмұны қазіргі тілдік кеңістіктегі қызбалаға қойылып жүрген есімдерді тілдік-әлеуметтік жағынан қарастырады. Есім – әр адамның ең маңызды және жеке қасиеттерінің бірі. Ол бізбен өмір бойы бірге және біздің жеке қасиеттерімізді, мәдени дәстүрлерімізді және діни ұстанымдарымызды анықтайды. Нәрестеге дұрыс есім таңдау да қиын мәселе. Әрбір ата-ана ұрпағына жақсы есім беруді міндет санайды. Мақалада қазақ қыздарының заманауи есімдеріне талдау жүргіземіз. Жеке есім таңдауда басымдық берілетін механизмдер мен ұстанымдар бар. Зерттеуде сол процесстердің жүзеге асуы туралы айтылады. Танымал есімдер мен олардың мағыналық, танымдық талдауы ұсынылады. Нәтижесінде қыздарға есім берудегі басымдықтар айқындалады. Зерттеу жүргізу барысында салыстырмалы-тарихи, статистикалық, этимологиялық, ретроспективті әдістер қолданылған. Автор кісі есімдерінеп қатысты айтылып жүрген ғылыми пікірлерді салыстыра отырып, тілдік айналымдағы мысалдарды келтіреді. Есімдердің жасалу мен берулі формасында ерекшеліктер көрсетілді. Статистикалық мәліметтер Стат.гов.кз сайтынан алынды. Алынған мәліметтер негізінде салыстырмалы талдау жасалды.

Түйін сөздер: есім, антропоним, қызбала есімі, ұстаным, жіктеме, тұжырым

Алғыс: Мақала «Мәдениетаралық коммуникация құралы ретіндегі қазақ тілінің ұлттық корпусын (ҚТҰК) жетілдіру және оның ішкорпустарын кеңейту» атты бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру аясында жазылды.

БІЗДІҢ АВТОРЛАР

Жиренов Саян Аманжолұлы – филология ғылымдарының кандидаты, профессор, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4660-0381>, e-mail: Saken82@mail.ru

Ержанқызы Әйгерім – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің PhD докторанты, Алматы қаласы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0037-3777>, e-mail: erzhankyzy91@gmail.com

Молдағалиева Раушан Шамжанқызы – педагогика ғылымдарының магистрі, Астана медицина университетінің филологиялық пәндер кафедрасының аға оқытушысы, Астана, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2476-7375>, e-mail: moldagalievava66@mail.ru

Бигалиева Айман Советқызы – Алматы қаласы Білім басқармасына қарасты ШЖҚ МКК «Білім берудегі жаңа технологиялар бойынша қалалық ғылыми-әдістемелік орталығының» әдістемелік ғылыми-әдістемелік жұмыс жөніндегі әдіскері, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6323-4520>, e-mail: aiman_bigalievava@mail.ru

Пашан Дана Мұсабекқызы – филология ғылымдарының кандидаты, Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының аға ғылыми қызметкері, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://doi.org/10.55491/2411-6076-2022-2-57-73>, e-mail: pashan_dan@mail.ru

Абишева Сауле Джунусовна – филология ғылымдарының докторы, профессор, орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының меңгерушісі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, ORCID: 0000-0002-4497-0805, e-mail: s.abisheva@mail.ru

Абуова Бибижан Паркуловна – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының докторанты, Алматы, Қазақстан, ORCID: 0000-0002-8976-0959, e-mail: bibizhan@@mail.ru

Мустояпова Айнаш Тоқушқызы – филология ғылымдарының кандидаты, Қарағанды университетінің орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының доценті. Е.А. Букетова, Қарағанды, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5658-9844>, e-mail: mustoyanova2017@gmail.com

Серикова Лидия – орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының магистранты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4748-1436>, e-mail: lida.serikova.2000@mail.ru

Сылам Дина – Шанхай университеті, докторант, Шанхай, Қытай, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6829-2690>, e-mail: dina.slamkyzy@gmail.com

ВэнЛян Цянь – профессор, PhD (Философия), Шанхай университетінің гуманитарлық өнер колледжі, Шанхай, Қытай, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2550-6101>, e-mail: qw108@sina.com

Өмірханова Шынар Әділханқызы – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының докторанты, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5514-2810>, e-mail: umirhanovas@gmail.com

Орынханова Ғибадат Аманжолқызы – филология ғылымдарының кандидаты, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетінің орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының доценті, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1864-1802>, e-mail: gibadat@mail.ru

Жиндеева Елена Александровна – филология ғылымдарының докторы, М.Е.Евсевьев атындағы Мордовия мемлекеттік педагогикалық университетінің «Әдебиет және әдебиетті оқыту әдістемесі» кафедрасының профессоры, Саранск қ., Ресей Федерациясы, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6680-148X>, e-mail: jindeeva@mail.ru

Ибраева Жанарка Бакибаевна – филология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, ORCID: 0000-0003-1487-5513, e-mail: igb1006@mail.ru

Құрманчакова Айнуір – орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының магистранты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5720-1036>, e-mail: kurmanchakova97@mail.ru

Молдағали Мадина Бауыржанқызы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Филология факультеті орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының докторанты, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8494-1497>, e-mail: mmoldagali@list.ru

Асылбекова Марина Сергеевна – филология ғылымдарының кандидаты, №165 мамандандырылған лицейінің орыс тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9384-2067>, e-mail: marina.assylbekova@gmail.com

Проскурина Лариса Васильевна – Қ. Сәтбаев атындағы №56 гимназиясының орыс тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4953-2369>, e-mail: pro_larissa@mail.ru

Назарбекова Гүлсана Амандыққызы – магистрант, Манаш Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8708-9494>, e-mail: gulsana0000@gmail.com

Оспанов Еділбай – филология ғылымдарының кандидаты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2253-134X>, e-mail: ospanov.yedilbay@gmail.com

Иманғали Өркен – PhD, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7142-7982>, e-mail: orken.007@mail.ru

Жаткин Дмитрий Николаевич – филология ғылымдарының докторы, профессор, Пенза мемлекеттік технологиялық университеті, Пенза қ., Ресей, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4768-3518>, e-mail: ivb40@yandex.ru

Сердечная Вера Владимировна – филология ғылымдарының докторы, доцент, Кубань мемлекеттік университеті, Краснодар қ., Ресей, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8718-3556>, e-mail: [rintra@yandex.ru](mailto:rindra@yandex.ru)

НАШИ АВТОРЫ

Жиренов Саян Аманжолұлы – кандидат филологических наук, профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4660-0381>, e-mail: Saken82@mail.ru

Ержанқызы Әйгерім – PhD докторант, Казахский национальный педагогический университет им. Абая, г. Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0037-3777>, e-mail: erzhankyzy91@gmail.com

Молдагалиева Раушан Шамжановна – магистр педагогических наук, старший преподаватель кафедры филологических дисциплин Медицинского университета Астаны, Астана, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2476-7375>, e-mail: moldagalijeva66@mail.ru

Бигалиева Айман Советовна – методист по научно-методической работе ГКП на ПХВ «Городской научно-методической центр новых технологий образования» Управления образования города Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6323-4520>, e-mail: aiman_bigalijeva@mail.ru

Пашан Дана Мусабековна – кандидат филологических наук, старший научный сотрудник Института языкознания имени Байтурсынулы, г. Алматы, Казахстан, ORCID: <https://doi.org/10.55491/2411-6076-2022-2-57-73>, e-mail: pashan_dan@mail.ru

Абишева Сауле Джунусовна – доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой русского языка и литературы, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, ORCID: 0000-0002-4497-0805, e-mail: s.abisheva@mail.ru

Абуова Бибижан Паркуловна – докторант кафедры русского языка и литературы, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, ORCID: 0000-0002-8976-0959, e-mail: bibizhan@@mail.ru

Мустояпова Айнаш Токушевна – кандидат филологических наук, доцент кафедры русского языка и литературы, Карагандинский университет им. Е.А. Букетова, г. Караганда, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5658-9844>, e-mail: mustoypova2017@gmail.com

Серикова Лидия – магистрант кафедры русского языка и литературы, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4748-1436>, e-mail: lida.serikova.2000@mail.ru

Сылам Дина – докторант, Шанхайский университет, Шанхай, Китай, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6829-2690>, e-mail: dina.slamkyzy@gmail.com

ВэньЛян Цянь – доктор PhD, профессор, Шанхайский университетский колледж свободных искусств, Шанхай, Китай, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2550-6101>, e-mail: qwl08@sina.com

Умирханова Шынар Адильханқызы – докторант кафедры русского языка и литературы, Казахский национальный женский педагогический университет, г. Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5514-2810>, e-mail: umirhanovas@gmail.com

Орынханова Гибадат Аманжоловна – кандидат филологический наук, ассоциированный профессор кафедры русского языка и литературы, Казахский национальный женский педагогический университет, г. Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1864-1802>, e-mail: gibadat@mail.ru

Жиндеева Елена Александровна – доктор филологических наук, профессор кафедры литературы и методики обучения литературе Мордовского государственного педагогического университета имени М. Е. Евсевьева, Саранск, Российская Федерация, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6680-148X>, e-mail: jindeeva@mail.ru

Ибраева Жанарка Бакибаевна – кандидат филологических наук, ассоциированный профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, ORCID: 0000-0003-1487-5513, e-mail: igb1006@mail.ru

Курманчакова Айну́р – магистрант кафедры русского языка и литературы, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5720-1036>, e-mail: kurmanchakova97@mail.ru

Молдагали Мадина Бауыржановна – докторант кафедры русского языка и литературы Факультета филологии Казахского национального педагогического университета имени Абая, Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8494-1497>, e-mail: mmoldagali@list.ru

Асылбекова Марина Сергеевна – кандидат филологических наук, учитель русского языка и литературы Специализированного лицея №165, Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9384-2067>, e-mail: marina.assylbekova@gmail.com

Проскурина Лариса Васильевна – учитель русского языка и литературы Гимназии №56 имени К. Сатпаева, Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4953-2369>, e-mail: pro_larissa@mail.ru

Назарбекова Гулсана Амандыккызы – магистрант, Северо-Казахстанский университет имени Манаша Козыбаева, г. Петропавловск, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8708-9494>, e-mail: gulsana0000@gmail.com

Оспанов Едилбай Толеубаевич – кандидат филологических наук, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2253-134X>, e-mail: ospanov.yedilbay@gmail.com

Имангали Оркен – PhD, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7142-7982>, e-mail: orken.007@mail.ru

Жаткин Дмитрий Николаевич – доктор филологических наук, профессор, Пензенский государственный технологический университет, г. Пенза, Россия, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4768-3518>, e-mail: ivb40@yandex.ru

Сердечная Вера Владимировна – доктор филологических наук, доцент, Кубанский государственный университет, г. Краснодар, Россия, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8718-3556>, e-mail: [rintra@yandex.ru](mailto:rintr@yandex.ru)

OUR AUTHORS

Zhirenov Sayan Amanzholuly – Candidate of philological sciences, professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4660-0381>, e-mail: Saken82@mail.ru

Yerzhankyzy Aigerim – Doctoral student in the specialty linguistics, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0037-3777>, e-mail: erzhankyzy91@gmail.com

Moldagaliyeva Raushan – Master of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Philological Disciplines, Astana Medical University, Astana, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2476-7375>, e-mail: moldagaliyeva66@mail.ru

Bigaliyeva Ayman – Methodologist for Scientific and Methodological Work at the SCE REM «City Scientific and Methodological Center for New Technologies in Education» of the Department of Education of Almaty City, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6323-4520>, e-mail: aiman_bigaliyeva@mail.ru

Pashan Dana – Candidate of Philological Sciences, Senior Researcher at the Baitursynula Institute of Linguistics, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://doi.org/10.55491/2411-6076-2022-2-57-73>, e-mail: pashan_dan@mail.ru

Abisheva Saule – Doctor of Philological Sciences, professor, head of the department of russian language and literature, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: 0000-0002-4497-0805, e-mail: s.abisheva@mail.ru

Abuova Bibizhan – Doctoral student of the Department of Russian Language and Literature, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: 0000-0002-8976-0959, e-mail: bibizhan@mail.ru

Mustoyapova Ainash – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Russian Language and Literature, Karaganda University named after E.A. Buketov, Karaganda, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5658-9844>, e-mail: mustoyapova2017@gmail.com

Serikova Lidia – Master's student, Russian Language and Literature Department, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4748-1436>, e-mail: lida.serikova.2000@mail.ru

Dina Sylam – PhD student, Shanghai University, Shanghai, China, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6829-2690>, e-mail: dina.slamkyzy@gmail.com

WenLiang Qian – PhD, Professor, Shanghai University College of Liberal Arts, Shanghai, China, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2550-6101>, e-mail: qwl08@sina.com

Umirkhanova Shynar – PhD student, Department of Russian Language and Literature, Kazakh National Women's Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5514-2810>, e-mail: umirhanovas@gmail.com

Orynkhanova Gibadat – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Russian Language and Literature, Kazakh National Women's Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1864-1802>, e-mail: gibadat@mail.ru

Zhindeeva Elena – Doctor of Philological Sciences, Professor of the Department of Literature and Methods of Teaching Literature, Mordovian State Pedagogical University named after M.E. Evseviev, Saransk, Russian Federation, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6680-148X>, e-mail: jindeeva@mail.ru

Ibraeva Zhanarka Bakibaevna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID 0000-0003-1487-5513, e-mail: igb1006@mail.ru

Kurmanchakova Ainur – Master's student, Russian Language and Literature Department, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5720-1036>, e-mail: kurmanchakova97@mail.ru

Moldagali Madina – PhD Candidate of the Department of Russian language and literature, Faculty of Philology, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8494-1497>, e-mail: mmoldagali@list.ru

Assylbekova Marina – Candidate of Philological Sciences, Russian Language and Literature Teacher at Specialized Lyceum №165, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9384-2067>, e-mail: marina.assylbekova@gmail.com

Proskurina Larisa – Russian Language and Literature Teacher at K. Satpayev Gymnasium №56, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4953-2369>, e-mail: pro_larissa@mail.ru

Nazarbekova Gulsana – Master's student, North Kazakhstan University named after Manash Kozybayev, Petropavlovsk, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8708-9494>, e-mail: gulsana0000@gmail.com

Ospanov Yedilbay – Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2253-134X>, e-mail: ospanov.yedilbay@gmail.com

Imangali Orken – PhD, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7142-7982>, e-mail: orken.007@mail.ru

Zhatkin Dmitry – Doctor of Philological Sciences, Professor, Penza State Technological University, Penza, Russia, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4768-3518>, e-mail: ivb40@yandex.ru

Serdechechnaya Vera – Doctor of Philological Sciences, Associate Professor, Kuban State University, Krasnodar, Russia, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8718-3556>, e-mail: rindra@yandex.ru